Poštnina plačana v gotovini

Ljubljana, 24. maja 1940. — Leto XIII. — Št. 22.

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Po naših načelih!

Po 6. marcu t. l., ko se je vršila znana konferenca duhovnikov ljubljanske škofije v Ljubljani, prinašajo sedaj časopisi z redko izjemo predvsem le 14. točko resolucije, ki se tiče boja med JSZ in ZZD, v kateri se slovenska duhovščina, zbrana na tej konferenci, izreka za ZZD in vabi vse krščansko delavstvo, da stopi v vrste ZZD. Glasilo slovenskega Jugorasa, Zveze združenih delavcev, »Slovenski delavec« zelo zmagoslavno prinaša naslov čez celo stran, da je odslej naprej ZZD edina delavska katoliška organizacija. K temu važnemu vprašanju je načelstvo JSZ že takoj v prvi številki »Delavske pravice« po tem dogodku podalo svojo izjavo, še preden so drugi časopisi prinesli kako poročilo o tej konferenci. Zaradi te izjave načelstva JSZ nimamo mi načelno k tej točki ničesar več pripomniti. Vemo le to, da tisti, ki o sebi trdi, da je popoln katoličan, stoji na višku svoje notranje popolnosti in da je to stališče silno nevarno za prizadetega, ker ima od takrat naprej samo še korak nazaj. Mi tega o sebi nikdar nismo trdili v vseh svojih 45 letih gibanja, ampak smo se vedno kot še danes trudili, da se notranje le spopolnjujemo, da bomo čim bolj odgovarjali vsem potrebam krščanske delavske strok. organizacije, katero čakajo vedno le težje naloge.

Čudimo se pa pristranosti slovenskega časopisja, ki je izmed vseh petnajst točk, sprejetih na imenovani konferenci, posvetilo vso svojo pažnjo predvsem le 14. točki, vse druge pa enostavno zamolčalo in z nekako brezbrižnostjo šlo mimo njih. Na ta način je dotična konferenca duhovnikov dobila poseben žig, ki popolnoma odgovarja starim težnjam znanih nasprotnikov načel Jugoslovanske strokovne zveze in krščansko socialnega delavskega gibanja. Prepričani smo, da smo mi dali najmanj povoda, da je konferenca, ki je imela vse važnejše naloge pri svojem razpravljanju o splošnem delavskem položaju, končno po zaslugi vseh teh, ki so o njej poročali, izzvenela izključno kot protest proti JSZ.

Ljudje, ki so brali zadnji čas slovensko časopisje, so dobili vtis, da je bila za nekatere kroge mnogo važnejša tista točka, ki razpravlja o mnenju pri imenovani konferenci navzočih duhovnikov o JSZ, kakor pa vse ostale točke sprejete resolucije, ki posegajo v bistveno važna področja delavskega in socialno političnega vprašanja.

Prav zanimivo je dejstvo, da se med 15 točkami resolucije zborovanja duhovnikov ljubljanske škofije nahajajo mnoge, ki obsegajo zahteve in poglede, ki jih je JSZ ves čas svojega obstoja, posebno pa v zadnjih letih z vso odločnostjo postavljala. Med njimi je posebno važna prva točka, ki zahteva, da morata predvsem država in banovina opustiti kapitalistično gospodarstvo in ga prevesti v stanovsko socialno. Vsekakor je zahteva silno podobna našim neštetim zahtevam in resolucijam. Kolikokrat smo postavljali tudi mi zahtevo po resničnem izvajanju obstoječe socialne zakonodaje, ki jo postavlja tudi točka 2. Družinske plače! Prelistati je treba samo »Delavsko pravico« tega leta in vsak nepristranski opazovalec bo moral priznati, da je bila zahteva po družinskih plačah z naše strani neštetokrat dovolj močno postavljena, kakor to tudi zahteva že omenjena točka 2. Posebno važni sta točki 4. in 7., kjer se postavlja nujnost, da se vsi duhovniki zanimajo za delavsko vprašanje in da morajo za uspešno delo poznati našo socialno zakonodajo. Ti dve točki dopoljnjujejo še: točka 6., ki zahteva, da se osnuje v vsakem delavskem kraju krščanska delavska strokovna organizacija, ki ji naj duhovniki nudijo svojo pomoč; točka 8., ki postavlja zahtevo po delavskih strokovno organizacijskih tečajih za duhovnike; točka 10., ki zahteva, da se v bogoslovjih predava o praktičnem socialnem delu; točka 11., ki zahteva, da naši listi posvečajo socialnim razmeram in delavskemu vprašanju večjo pažnjo. Ako pogledamo kritično vse dosedanje delo JSZ, bomo morali priznati, da so bile zahteve, ki jih je smatrala konferenca duhovnikov za potrebne šele sedaj, postavljene z naše strani neštetokrat. Toda priznati bomo morali tudi mi, da smo v večini primerov naleteli na gluha ušesa in so naše zahteve, ki so popolnoma podobne zahtevam duhovnikov ljubljanske škofije, ostale glas vpijočega v puščavi.

Naravnost revolucionarno v nekem smislu je pa postavljena točka 12., ki zahteva, da se delavstvo pritegne »k sodelovanju in soodgovornosti v vseh področjih javnega življenja: v državni in banovinski politiki, v občini itd.« Vsi naši občni zbori, naši sklepi sej vodstev, naši shodi, naši sestanki, ves naš tisk in naša borba v celoti — vse to je bilo vedno usmerjeno tja, kamor so pokazali smer v 12. točki svoje resolucije duhovniki ljubljanske škofije 6. marca 1940. leta.

Še ob tako skrbnem prebiranju in pregledovanju našega dela ne moremo najti stvari, ki bi stala v nasprotju z vsemi zgoraj navedenimi točkami. Vprašujemo se torej čisto upravičeno, kako je potem moglo priti do 14. točke te resolucije. Ali je vse to, kar so postavili duhovniki ljubljanske škofije v svoji resoluciji torej vpliv marksističnih idej? Vsakdo se bo pač nasmehnil ob tem vprašanju. Vendar moramo poudariti, da je bila vsebina in osnova vsega dela Jugoslovanske strok. zveze od vseh začetkov in vse dni doslej globoko zasidrana v načelih okrožnic »Rerum novarum« in »Quadragesimo anno« in da je bila JSZ od neke strani preganjana prav zaradi načel, ki jih je konferenca duhovnikov ljubljanske škofije postavila kot vodilo za delo v delavskem in socialnem vprašanju. Ne zato, ker bi zašli »pod vpliv marksističnih idej« in ker se nismo že »takoj v začetku oklenili papeževe socialne okrožnice »Quadragesimo anno«, temveč zato, ker nismo bili po godu in se nismo hoteli ukloniti nekaterim zgolj političnim ljudem — so nas preganjali. To kaže tudi časopisje, ki je od vseh 15 točk, sprejetih na konferenci, prineslo predvsem le 14. točko.

Pred nami je pa še ob vsem tem vedno izjava in priznanje našega velikega zagovornika in prijatelja pokojnega nadškofa dr. A. B. Jeglača: **»Spoznal sem, da je vaša delavska organizacija — Jugoslovanska strokovna organizacija na edino pravi poti!«** (10. maja l. 1936.)

Ž. S.

Jugoslovanska strokovna zveza in centralizem v socialnem zavarovanju

V št. 18 je priobčila »Delavska pravica« spomenico, katero so sestavile svobodne delavske strokovne organizacije v pogledu raznih delavskih vprašanj, tako tudi glede reorganizacije SUZOR-ja. To priliko je porabila ZZD in za njo »Slovenec«, da so napadli JSZ, češ da je za centralizem v socialnem zavarovanju.

Sicer ni potrebno odgovarjati tistim, ki so skonstruirali ta napad, saj poznamo njihovo življenje tudi v javnosti od leta 1935. dalje, ki se je gibalo, odnosno se giblje v čudovitih krivuljah, vendar pa je dobro, da obdelamo to vprašanje nekoliko pobliže zaradi nas samih.

JSZ je omenjeno spomenico podpisala iz naslednjih razlogov:

Že celo desetletje se trudijo svobodne delavske strokovne organizacije, da bi bila delavska socialna zakonodaja enotna in obvezna za vso državo. Borba gre tudi za tem, da se tudi izvaja ta zakonodaja v vsej državi. To enotnost mora delavstvo braniti iz več razlogov.

Delavec nima zajamčeno, da bo mogel delati do smrti v določeni tovarni in v določeni banovini. Nastopijo trenutki, ko mora dosedanje delo zapustiti in iti za kruhom po svetu. Če bi bila v državi različna socialna zakonodaja ali pa če bi se ta zakonodaja različno izvajala, bi v gotovih krajih bil veliko na slabšem ali bi pa sploh ne mogel izdržati. **Zaradi tega enotnost za vso državo.**

Če ne bi bilo enotne socialne zakonodaje v državi, bi trpel delavec tudi zaradi tega, ker bi se pričel konkurenčni boj podjetij iz poedinih banovin ravno na račun poslabšanja socialne zakonodaje. Z drugimi besedami na račun delavca. Saj to pesem prav dobro poznamo.

V kolikor smo mogli zasledovati potek reorganizacije socialnega zavarovanja, se ne moremo ubraniti vtiska, da smo na najboljši poti, da se **razdrobi enotnost** socialnega zavarovanja. Lepo bi izgledalo, če bi postale nosilke zavarovanja posamezne banovine! Ravno zaradi tega je bilo potrebno, da so svobodne strokovne organizacije zavzele svoje stališče in poudarile, da je zadeva reorganizacije socialnega zavarovanja v prvi vrsti zadeva delavcev, ne pa kakega odbora, ki nima z delavstvom nikake skupnosti.

S tem pa ni rečeno, da mora biti socialno zavarovanje urejeno centralistično. Če bi slovenski del Jugorasa resno zasledoval delavska vprašanja, bi mogel ugotoviti naslednje:

JSZ je zavzela k reorganizaciji socialnega zavarovanja svoje stališče že takrat, ko Jugorasa sploh še ni bilo. Izdelala je okviren načrt, ki sloni na absolutni avtonomiji. Še več. V tem načrtu je zahtevala poenotenje in poenostavljenje celotnega zavarovanja: delavskega, rudarskega in nameščenskega.

Ko je bil napravljen sporazum med Belgradom in Hrvati, je JSZ zopet porabila priliko, da je predložila svoje stališče glede raznih delavskih zadev, tako tudi glede reorganizacije zavarovanja. Če smo dobro informirani, je tudi ZZD brala nekje dotično spomenico. Je torej mogla tudi to brati: **Kar se tiče ustroja socialnih ustanov, bolniškega, nezgodnega, pokojninskega zavarovanja in nameščencev borz dela, naj postanejo samostojne in avtonomne. Uprave je treba poenotiti, učinek ustanov pa dvigniti na ta način, da se združijo vsa ta zavarovanja v eno celoto pod istim vodstvom in istimi pogoji za vsako banovino zase. Z izvedbo reorganizacije socialnega zavarovanja v**

(Konec na 2. strani.)

Strokovna poročila

Pri tvrdki Sever & Comp. v Ljubljani se je dosegel sporazum

Delavstvo tvrdke Sever & Comp. med stavko.

V našem listu smo pisali, da je tvrdka Sever & Comp. v Ljubljani, veletrgovina s semeni in poljskimi pridelki izprla vse svoje delavstvo. Zaradi tega, oziroma že prej sta se vršili dve poravnalni razpravi na mestnem poglavarstvu, ki pa nista imeli nobenega uspeha.

V soboto 18. maja pa je podjetje na predlog delavstva, kako naj bi se spor likvidiral, sporočilo, da je pripravljeno razgovarjati se in zadevo likvidirati. Po pogajanjih, ki so se vršila skoraj vse dopoldne in je bilo o poteku sproti obveščeno vse delavstvo, se je dosegel sporazum, in sicer:

1. Število delavstva, katero podjetje potrebuje, se sprejme takoj v delo. Vsi ostali delavci, ki so bili pri tvrdki že zaposleni, se bodo sprejemali postopoma, tako da bodo vsi delavci, ki so bili pri podjetju zaposleni, sprejeti v delo. Pri tem se bo upoštevalo tudi to, da bodo starejši delavci prišli prej na vrsto. Novih delavcev se vse dotlej ne bo sprejemalo, dokler ne bodo sprejeti vsi stari delavci.

2. Delavska socialna zakonodaja se bo v bodoče v polni meri izvajala. Bolniški tedni iz § 219. o. z. in tudi nadurno delo se bo plačevalo po zakonu.

3. Vse eventualne spore sta podpisnici sporazuma pripravljeni reševati po obratnih zaupnikih ali direktno po svojih zastopnikih.

4. Zaradi spora, ki je nastal med tvrdko in delavstvom, se proti delavcem ne bo izvajalo nobene posledice.

Del delavstva je z ozirom na gornji sporazum, katerega je za JSZ podpisal tajnik tov. Rozman, nastopil delo v ponedeljek 20. t. m. Ostali pa bodo postopoma sprejeti, kolikor jih bo pač podjetje potrebovalo. Sedanji čas je namreč za to delo najbolj mrtva sezona.

S tem je končana borba Severjevih delavcev, ki je trajala skoraj mesec dni. Delavci dejansko tudi prej niso zahtevali ničesar drugega, kakor to, kar je bilo v soboto 18. t. m. podpisano. Prepričani smo, da bo za bodoče podjetje upoštevalo upravičene želje delavstva in se tako izognilo nevšečnostim, ki zaradi takih stvari nastanejo in mnogo škodujejo.

Ne pustimo se begati od nikogar, ampak skrbimo, da bo naša JSZ izšla iz vseh težav še močnejša in trdnejša!

Jugoslovanska strokovna zveza in centralizem v socialnem zavarovanju

predlaganem smislu odpade institucija SUZOR-ja kot nepotrebna.

S prenosom kompetenc na banovino Hrvatsko in ostale, ki se bodo še ustanovile, bo ministrstvo za socialno politiko močno izpremenjeno. Smatramo, da naj bo v bodoče le nosilec enotnih okvirnih in socialno političnih zakonov in vršilec nadzorstva nad izvajanjem teh zakonov.

Kdor je bral ali »Slov. delavca« ali pa »Slovenca«, bi menil, da je JSZ izpremenila svoje stališče glede končne reorganizacije socialnega zavarovanja. Kdor pa prebere navedeno stališče in spomenico v št. 18 »Delavske pravice«, pa bo mogel ugotoviti to, kar smo omenili uvodoma, in da ni bilo načelo avtonomije prav nič prizadeto.

Prepričani smo, da so naši člani prav dobro razumeli, le študirani gospodje so bolj težko dovzetni za pravi smisel, če gre za JSZ. Mogoče dela to nevoščljivost, ker drži JSZ stalno in dosledno delavsko in slovensko linijo. JSZ ne pozna prav nikjer cik-cak linij. Tudi v bodoče jih ne bo, pa če je gospodom prav ali ne.

Kako se godi delavcem, če sami ne vodijo organizacije

V zadnji številki »Nove pravde«, ki je glasilo Narodne strokovne zveze, beremo v dopisu iz Polzele o nesocialnih razmerah, ki vladajo v tovarni pletenin na Polzeli. Za zgled delavstvu navajamo, kako se godi delavstvu tam, kjer delavske organizacije ustanavljajo in vodijo politični oziri.

V navedenem podjetju je bila že leta 1937. ustanovljena Zveza združenih delavcev. Ker so jo ustanovili tamkajšnji politični veljaki JRZ, ki niso delavci, je to rodilo odpor pri JNS in je bila nato ustanovljena tudi Narodna strokovna zveza. Pri volitvah leta 1938. je dobila vsaka od navedenih organizacij po tri zaupnike. To je bilo pa tudi vse, kar sta navedeni organizaciji delavstvu dale ter sta vprašanje neizvajanja minimalnih mezd in socialne zakonodaje pustili nedotaknjeno. Pozneje je v podjetju prevladovala ZZD. Tudi »delala« je, saj smo brali, da je priredila igro, imela sestanke itd. prav po vzorcu raznih društev, kakor si strokovno organizacijo zamišljajo tisti, ki so jo ustanovili. Toda med zaupniki jih je bilo nekaj, ki bi bili pripravljeni storiti kako intervencijo. Na rahel način so pri nebistvenih in manjših stvareh hoteli začeti. Podjetje se je seveda uprlo temu, da bi delavska organizacija prišla iz okvira društvenega delovanja, kar je bil namen ustanovitve, ter bi le, če že ne centrala pa vsaj zaupniki začeli polagoma strokovno delati. Da to prepreči, je bilo sporočeno, da ne sme noben dosedanji zaupnik biti leta 1939. ponovno izvoljen. Ta ukaz podjetja je naletel pri zaupnikih in pri delavstvu na odpor. Krajevni politični činitelji, ki so delavsko organizacijo ustanovili, so to brez odpora sprejeli. Predložili so podjetju kandidatno listo, na kateri so bili napisani vsi novi zaupniki, nakar je podjetje dalo na kandidatno listo svoj podpis in štampiljko. Ker pa delavstvo s tem ni soglašalo, je prosilo za intervencijo Delavsko zbornico. Intervenirat sta prišla od Delavske zbornice dva gospoda iz Ljubljane, pozneje je prišel še eden iz Maribora, pregledali so tovarno, zaslišali delodajalsko in delavsko stran ter se je kljub odločnemu odporu delavcev upoštevalo stališče »ustanoviteljev« in so se morali stari zaupniki umakniti. O kaki intervenciji centrale ZZD ali NSZ ni bilo ne duha ne sluha.

Dasi so bile organizacije ustanovljene že leta 1937. in — kot smo brali v »Slovenskem delavcu« — se je tudi delalo. Ni nobena izmed central ZZD in NSZ čutila potrebo podvzeti kako strokovno akcijo. Minimalne mezde je podjetje uveljavilo šele konec l. 1939. in to šele takrat, ko je zaradi porasta draginje Zveza tekstilnih podjetij določila desetodstotni povišek. Sedaj, ko so se 1. aprila tega leta minimalne mezde spet povišale, uveljavljenje starih minimalnih mezd ni več aktualno. Kako je s socialno zakonodajo, dovolj jasno pove dopis v »Novi pravdi«, ki navaja stvari, kakršne se menda ne dogajajo nikjer, na Polzeli se pa le še, kljub temu, da so delavci že pred tremi leti bili organizirani in to tudi v ZZD, ki ima zaslombo v vsem slovenskem narodu in so res prav na Polzeli krajevni politični in narodni voditelji kumovali ter bili ustanovitelji delavske strokovne organizacije!

Če omenimo vrh vsega še, da je podjetje v nemških rokah in da zelo dobro uspeva, povečuje obrat in drugo, smo pokazali delavcem dovolj jasno zgled, kaj pomeni delavska organizacija, ako je ne vodijo delavci sami. Delavci morajo sami voditi strokovno organizacijo, če si hočejo z njo izboljšati svoj beraški položaj. Delavska strokovna organizacija v podjetju ne sme biti pod vplivom raznih krajevnih političnih, narodnih in drugih činiteljev, ako hoče biti res delavska in res uspešno zastopati koristi delavstva. To delavsko pot gre JSZ zato, ker je zgrajena na pravih temeljih.

Legitimacije zasebnih nameščencev

V »Službenem listu« banske uprave z dne 15. maja 1940 je bilo objavljeno navodilo ministrstva za socialno politiko, katere osebe imajo pravico do legitimacije zasebnega nameščenca.

Do imenovane legitimacije imajo pravico tele osebe:

1. Kdor je zaposlen in predloži poleg drugih listin, ki so potrebne za izstavitev poslovne knjižice tudi odlok o pokojninskem zavarovanju.

2. Kdor ni zaposlen in zato ne more predložiti odloka v pokojninskem zavarovanju, more pa dokazati, da sicer izpolnjuje pogoje za obvezno pokojninsko zavarovanje, to je, da spada po svoji izobrazbi ali pa prejšnji praktični zaposlitvi v kategorijo nameščencev.

3. Kdor je zaposlen ali pa ni zaposlen, pa je star nad 55 let ali pa kdor kot upokojenec ne more biti sprejet v pokojninsko zavarovanje.

Zakon o pok. zavarovanju namreč določa, da ne spadajo pod pokojninsko zavarovanje osebe, ki so prvič po dovršenem 55. letu starosti stopile v službo, ki sama na sebi ustanavlja dolžnost pokojninskega zavarovanja. Istotako so izvzete od dolžnosti pokojninskega zavarovanja osebe, ki uživajo že na podlagi prejšnjega službovanja pokojnino. Take osebe morejo, ne pa morajo, dobiti legitimacijo odnosno poslovno knjižico, ki je predpisana za privatne nameščence.

4. Kdor ima pokojninsko zavarovanje že pri poslodavcu, na primer občinski nameščenci, nameščenci zakonito priznanih verskih družb, javnih zakladov in slično. Tak nameščenec mora pa dokazati, da ima že navedeno zavarovanje.

JSZ je bila ustvarjena z največjimi žrtvami slovenskega krščanskega delavstva, zato je ne morejo podreti nobeni zunanji, najmanj pa strankarski vplivi.

Ne delajte si nepotrebnih stroškov!

(Dalje.)

V kakšni nadaljnji obliki morejo še nastati spori z OUZD zaradi dajatev?

Član se javi bolnega in pove zdravniku, da ni le bolan, ampak tudi za delo nesposoben. Ker je članstvo v redu, pričakuje, da bo dobival v redu predpisane dajatve, to je zdravljenje in hranarino. Toda zdravnik odloči, da je bolan v tem smislu, da je potreben zdravljenja, da pa ni tako bolan, da bi bil za delo nesposoben. Torej gre samo za tako imenovano ambulančno zdravljenje. Član pa nasprotno čuti, da je tako bolan, da za delo ni sposoben.

Kakšne korake mora napraviti, da pride do svojih pravic?

Član mora **takoj** javiti uradovemu zdravniku, da se ne strinja z njegovim mnenjem in **zahteva nadpregled.** So bili že primeri, da se je zdravnik napravil »gluhega« in je preslišal tak zahtevek. Če je tako, se mora član poslužiti odločnejših ukrepov, da pride do nadpregleda. To doseže na več načinov. 1. Da ponovno zahteva od uradovega zdravnika, da ga pošlje na nadpregled. 2. Če se zadeva obravnava na sedežih ekspozitur, da gre k pristojnemu uradniku ekspoziture in zahteva, da ga pošlje na nadpregled. 3. Če gre pa za kraje, kjer ni sedežev ekspozitur, tedaj se javi pri funkcionarju strokovne organizacije in po njej zahteva ureditev sporne zadeve. Taka pot je važna zaradi tega, **ker zahteva sodišče delavskega zavarovanja, da se morajo predpisi OUZD izvrševati točno in je član, ki tega ne izvrši, zavrnjen, če pride s svojim zahtevkom pred sodišče.**

Kaj pa, če spozna tudi nadpregled člana za delazmožnega?

V takih primerih je mogel član do pred kratkim zahtevati nadpregled po komisiji treh zdravnikov. Svoj zahtevek je mogel prijaviti ali takoj pri nadpregledu ali pri pristojnem uradniku OUZD.

Pred nekaj meseci je pa OUZD v tem pogledu vpeljal novotarijo. **Odredil je namreč, da mora član vložiti pismeno prošnjo za dovoljenje nadpregleda po komisiji treh zdravnikov.**

Praktično pomeni ta odredba **novo zapreko** za dosego dajatev.

Zakaj?

Večina članov se bo ustrašila vseh teh ceremonij in odstopila od zahtevka po hranarini.

Če je pa član le tako zaveden in odločen, da napravi proti odredbi nadpregleda pritožbo na rentni odbor, potem OUZD te pritožbe ne obravnava kot pritožbo, ampak ga navadno kliče pred komisijo treh zdravnikov. So bili primeri, da se je član pritožil proti takemu ravnanju. Ko je namreč zahteval komisijo treh zdravnikov, je OUZD zavrnil njegov zahtevek. Zato članu ni preostalo nič drugega, kakor pritožba na retni odbor. Toda OUZD ga je zavrnil, da je mogoča pritožba na rentni odbor le proti odklonilnemu odloku OUZD.

Sicer je to res. Vendar je pa kljub temu ravno s temi pritožbami velik križ. Dosledno predpisom bi OUZD moral dati proti vsaki odklonitvi odlok. Tega načela pa ne izvaja. Odlok daje običajno le v tistih primerih, če se član pritoži po strokovni organizaciji ali po Delavski zbornici. Če pa tega ni, ne izda OUZD nikakega odloka.

V takem ravnanju je za člana zopet skrita nevarnost. Če ga kdo, recimo čez nekaj mesecev pouči, da je imel proti odklonitvi hranarine pravico do pritožbe in če napravi sedaj to pritožbo, se OUZD izgovarja, da mu ne prizna hranarine, češ da se proti odklonitvi po zdravniku ali po nadpregledu **ni pritožil.** Ker zavzema v tem pogledu isto stališče tudi sodišče delavskega zavarovanja, pride tak član ob svoje pravice kljub temu, da določa § 57. zakona o zavarovanju delavcev, da zastara pravica do hranarine in drugih dajatev v enem letu. Zaradi tega je važno, da napravi prizadeti član potrebne korake, da se v redu izvrši nadpregled odnosno da OUZD izda odlok. Proti odloku OUZD se more član pritožiti v roku 15 dni, računši od dneva dalje, ko je odlok prejel. Dan prejema se ne šteje v rok. Prav tako se ne šteje v rok, če je zadnji dan roka nedelja. Proti odloku rentnega odbora se mora član pritožiti prav tako v 15 dnevnem roku na sodišče delavskega zavarovanja.

Z navedenega sledi, da so precejšnje zmešnjave odnosno težave, če nastane spor z OUZD glede dosege pravic člana. Delavstvo bo moralo skrbeti, da se opisani labirint predpisov odpravi. To pa bo mogoče šele takrat, ko bodo prišli izvoljeni zastopniki članov v upravo, ne pa da so od vsakokratnega političnega režima imenovani. Le izvoljeni zastopniki se bodo mogli zavedati svojih dolžnosti do članstva.

(Se bo nadaljevalo.)

*

Popravek. V 20. številki »Delavske pravice« se je v odstavku **»b) Porodniške dajatve«** vrinila pomota. V 6. stavku: V to članstvo... se mora glasiti pravilno: V to članstvo se šteje tudi doba dveh mesecev (60 dni) pred porodom, četudi članica ne bi delala.

Nameščenci

Občni zbor Slovenske nameščenske zveze

V torek 14. t. m. se je vršil občni zbor naše nameščenske organizacije, ki je bila v preteklosti važen činitelj pri uravnavanju položaja naših nameščencev. Odkrito moramo povedati, da obisk ni bil na višini, čemur je deloma kriv neprimeren čas, deloma pa malomarnost našega članstva, ki se premalo zaveda, da je vsak občni zbor važen mejnik, ki si ga postavi organizacija vsako leto med preteklim in bodočim delovanjem. V tem oziru bi bilo želeti od članstva večje discipline, kajti poleg izpolnjevanja pravil, rednega plačevanja članarine itd. spada tudi udeležba na občnih zborih med članske naloge.

Poročilo našega predsednika prinašamo na drugem mestu v celoti, kajti zaradi izčrpnosti in idejnih smernic, ki so v poročilu, zasluži, da se z njim seznani tudi širša javnost in ne samo naše članstvo. Poročilo je bilo sprejeto enodušno.

Iz tajniškega poročila smo posneli delo, ki ga je odbor vršil v preteklem poslovnem letu. Zaradi odsotnosti nekaterih odbornikov je delo včasih nekoliko zastajalo, kar se odraža tudi v nekoliko manjšem številu sej kot je bilo to druga leta. Vkljub temu pa je bilo poslovno življenje precej živahno in smo doživeli tudi redkost v nameščenskem življenju: organizirano mezdno gibanje nameščencev v nekem podjetju, v katerem je prišlo tudi do nameščenskega štrajka, kar se malokrat dogodi. Seveda so uživali štrajkajoči nameščenci vso podporo organizacije, s katere pomočjo je bilo mezdno gibanje kar zadovoljivo zaključeno.

Tov. blagajnik je predočil članstvu imovinsko stanje, ki bi bilo lahko mnogo bolj ugodno, ako bi članstvo redno plačevalo članarino. V tem pogledu smo v preteklem letu napravili temeljit red, kajti izločili smo iz staleža rednega članstva vse one, ki se ne zavedajo, da organizacija živi le od nameščenskih prispevkov in ostajajo dolžni članarino. Seveda je ta izločitev bolela, a red je red in je boljši en discipliniran član kot pa deset nerednih.

Na predlog nadzorstva je bila podeljena odboru razrešnica in prešlo se je k volitvam novega odbora, v katerega so bili izvoljeni skoraj vsi dosedanji odborniki, ki so sicer želeli, da jih nadomeste novi, a z ozirom na splošno zadovoljstvo članstva z njihovim dosedanjim delovanjem, je ostalo na zahtevo pri starem. Odbor se je na prvi seji konstituiral takole:

Predsednik L. Hartman; podpredsednik A. Kopač; tajnik A. Ložar, blagajnik F. Velkavrh; gospodar Fr. Savenc.

S pozivom, da naj članstvo še naprej zvesto sledi načelom naše organizacije, je zaključil tov. predsednik naš občni zbor.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev

Ljubljanski OUZD je izdal računski zaključek za leto 1939. poleg obširnega poročila uradovega šef zdravnika o zdravstvenih razmerah v letu 1939. V današnjem sestavku bomo navedli le nekaj najvažnejših podatkov.

Leta 1939. je bilo za OUZD eno najbolj neugodnih poslovnih obdobij, odkar je v veljavi zakon o zavarovanju delavcev. Svoje poslovanje je zaključil z **1,330.000 din primanjkljaja.**

Vzrok temu so gospodarske težave in neugodne zdravstvene razmere.

Zunanje politični dogodki so imeli velik vpliv tudi na gospodarstvo. Socialno zavarovanje je tako rekoč najbolj občutljiv barometer, ki odgovarja na vsako najmanjšo spremembo v gospodarstvu. Zato so se vsi izredni dogodki odražali prav občutno tudi v gospodarstvu OUZD-ja. Tako je padel stalež zavarovancev v obdobju med septembrom in oktobrom 1939 od 108.401 na 98.857, torej za skoro 10.000 oseb. Kjub temu nihanju je povprečje zavarovanje v letu 1939. višje za 1.227 zavarovancev kot v letu 1938.

Na primanjkljaj je glavno vplival visok stalež bolnikov. Povprečni odstotek je dosegel od 1.39 do 2.9%. Izredno visok odstotek je povzročila že v prvih mesecih leta 1939. zelo razširjena hripa, tako da je bil že takrat odstotek visoko nad redno višino. Januarja je znašal 3.35%, februarja 3.11%, marca pa 3.18% od celotnega števila zavarovancev. Prav tako se je pojavila tudi v jeseni gripa. Često so posledice gripe tudi težje komplikacije: angina, vnetje dihalnih organov, prebavil, ledvic, srčnih zaklopk in mišičevja. Zdravljenje teh obolenj je dolgotrajno in je znatno vplivalo na odstotek bolnikov tudi v času, ko gripa ni imela več značaja epidemije.

Na višino odstotka je vplivala tudi okoliščina, da prihaja na razna javna in stavbinska dela tudi delavstvo iz južnih krajev. Zaradi klimatskih razmer in zaradi tega, ker je to delavstvo navadno tudi slabo oblečeno in hranjeno, je bilo bolj dovzetno za obolenje kot domače delavstvo.

Nadaljnji vzroki visokega odstotka bolnikov so še naslednji:

1. V jeseni so bili poklicani na orožne vaje vojni obvezniki. Nekateri so se vrnili domov bolani in so se zdravili v breme OUZD-ja. Ostalo delavstvo je bilo zaradi vpoklica v obratih preobremenjeno. Zaradi tega ni bilo odporno proti raznim boleznim.

2. V letu 1939. je bilo zelo veliko izvenobratnih nezgod. Tudi zdravljenje teh je šlo na breme OUZD-ja.

3. Ker še ni izpolnjena čakalna doba za onemoglostno rento, pade večina sedanjih onemoglih članov v breme bolniškega zavarovanja.

4. Zaradi novo nastalega mednarodnega položaja so podjetja prisiljena uvažati iz inozemstva nove nadomestke in neočiščene kemične snovi. To je imelo v nekaterih podjetjih za posledico veliko poklicnih obolenj in zastrupljenj.

5. V krajih, kjer je razvita tekstilna industrija, vladajo navadno slabe higienske, stanovanjske in prehranjevalne razmere. Te imajo za posledico telesno in duševno izčrpnost. **Iz leta v leto raste kader živčno razkrojenih.**

Na kakšen način se bo pokril ta primanjkljaj? OUZD bo pokril poslovni primanjkljaj iz leta 1939. iz prihrankov za pokritje izrednih izdatkov. V to prihrano mora OUZD vsako leto prispevati gotov odstotek od celotno predpisanih bolniško zavarovalnih prispevkov.

Kolektivna pogodba in zvišanje plač v apnenici in kamnolomu Birolla v Kresnicah

Dne 14. maja t. l. je bil dosežen med podjetjem Ant. Birolla apnenice Kresnice in Jugoslovansko strokovno zvezo, v kateri so organizirani delavci navedenega podjetja, sporazum, na podlagi katerega dobijo delavci navedenega podjetja s 1. majem zvišanje plač ter kolektivno pogodbo.

Delavci navedenega podjetja so v obeh obratih, v apnenici in kamnolomu organizirani v JSZ. G. Birolla spada v vrsto tistih uvidevnih podjetnikov, ki ne nasprotujejo temu, da je delavec organiziran v svoji strokovni organizaciji. Zaradi tega dobrohotnega stališča g. Birolle, je vladalo med njim in organiziranimi delavci prijateljsko sodelovanje. Podjetje je obljubilo že prejšnjo jesen, da bo v začetku letošnje sezone sprejelo kolektivno pogodbo. Predlog kolektivne pogodbe je bil združen tudi z zahtevo poviška plač. Pogajanja so se začela že pred dvema mesecima, toda podjetje je navajalo velike investicijske stroške in podražitev premoga ter je do delavskih predlogov zavzelo premalo sprejemljivo stališče. Nekako z obojestranskim sporazumom so se sedaj končna pogajanja vršila na sreskem načelstvu v Litiji in so se uspešno končala.

Delavci, ki imajo urno plačo, dobijo povišek plač po 50 par na uro. Akordne postavke v kamnolomu se povišajo od 6 na 7 din za kubični meter. V roku 14 dni sprejme podjetje tudi kolektivno pogodbo. V večini točk predloženega osnutka kolektivne pogodbe je bil dosežen sporazum že pri navedeni razpravi. Za ostale točke smo se pa domenili ob priliki podpisa pogodbe.

Sklenitev kolektivne pogodbe v podjetju Birolla, je uspeh organizirane delavske skupnosti. Kjer so delavci vztrajni, njihova strokovna akcija gotovo uspe. Delavstvo priznava, da se more tudi v sedanjih težkih razmerah boriti z izrednimi težavami ter je zato do skrajnosti popustljivo, toda ako obstoji tudi pri podjetju dobra volja, se tudi delavskim predlogom lahko ugodi. V čast g. Birolli naj navedemo njegovo demokratsko in svobodoljubno nastopanje. Kajti le tam, kjer gleda podjetnik organizacijo in zaupnike za enakopravnega partnerja, se doseže sporazum in ustvari prijateljsko sodelovanje med podjetjem in delavci. Tako sodelovanje je pa potem v korist tudi podjetju.

Delavstvo bo v prihodnje še bolj kot danes potrebovalo močne svobodne organizacije. One so temelj prihodnjega družabnega reda! Tega se moramo zavedati.

Zadružna tiskarna
Ljubljana, Tyrševa cesta 17, tel. 30-67
izvršuje vsakovrstne tiskovine za organizacije in društva lepo, solidno in poceni v eno ali večbarvnem tisku

»Slovenija«

tednik, ki izhaja v Ljubljani, je začela izhajati v prenovljeni obliki. Obravnava vsa važna slovenska narodna, gospodarska, kulturna in socialna vprašanja. Vsem tovarišem priporočamo, da jo naroče (naročnina 60 din na leto), ker v mnogočem dopolnjuje naš list, ki se zaradi omejenega obsega ne more posvečati vsem važnim vprašanjem. Pri »Sloveniji« sodelujejo tudi mnogi naši tovariši. Naroča se v upravi, Ljubljana, Gosposka ulica (Novinarski dom).

Delavski zavodi imajo preveč denarja

V štev. 18. »Delavske pravice« je bila tudi objavljena resolucija o **»poenostavljenju uprav javnih borz dela«.**

V tej resoluciji so zavzele svobodne delavske strokovne organizacije stališče, da ni potrebno v Sloveniji uvesti poleg sedanje uprave še kako drugo instanco, na primer glavno upravo. Sedanja uprava more namreč vse posle vršiti v polnem obsegu, potrebno je le, da se izvedejo volitve ali pa da se izvrši preimenovanje sedanje jugorasovske uprave, tako da bodo zastopane vse delavske strokovne organizacije.

Pravijo, da se bo kljub temu uvedla še ena instanca, to je glavna uprava. Njeno vzdrževanje bo šlo seveda v breme Javne borze dela odnosno sredstev, ki se zbirajo za podpiranje brezposelnih.

Izgleda, da je preveč denarja na razpolago ali pa, da žele dobiti gotove osebe posebne dohodke.

Vse skupaj pa dokazuje, da nima meščanstvo smisla za delavske zadeve.

Tečaj za obratne zaupnike v Kranju

V nedeljo 19. t. m. se je ob 9 dopoldne vršil v prostorih gostilne Lukež tečaj za obratne zaupnike kamniškega okrožja JSZ. Tečaja se je udeležilo nad 35 obratnih zaupnikov. Število bi bilo seveda izdatno večje, toda precej je bilo zadnje dni vpoklicanih na orožne vaje. Tečaj je vodil tov. Sešek, glavni obratni zaupnik iz Jugobrune v Kranju. Predaval je tov. Rozman, tajnik JSZ iz Ljubljane, in sicer o važnosti mezdne in produkcijske statistike, pa tudi o nalogah in delu obranih zaupnikov v obče. Po izčrpno podanem referatu se je razvila živahna debata, iz katere je bilo razvidno, da kader kranjskih obratnih zaupnikov iz vrst JSZ dobro vrši svojo nalogo v obratih. Vsi so bili edini v tem, da bi morali obratni zaupniki imeti neko stalno ustanovo, oziroma predavanja, iz katerih bi črpali potrebno znanje za njihovo delo v obratih. Vkljub temu, da je prišel na tečaj samo eden od predavateljev, dva sta bila tudi vpoklicana in ni bilo mogoče pravočasno dobiti drugih, je tečaj v polni meri uspel.

Občni zbor Delavske založbe

r. z. z o. z. v Ljubljani, bo v petek 31. maja ob 18. uri v prostorih založbe na Miklošičevi cesti 22/I s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva o poslovanju in računskem zaključku za leto 1939. 3. Poročilo nadzorstva. 4. Odobritev računskega zaključka za leto 1939. 5. Sprememba pravil. 6. Volitev novega načelstva in nadzorstva. 7. Slučajnosti. — V primeru, da občni zbor ne bo sklepčen v smislu § 24. pravil, se vrši pol ure pozneje nov občni zbor, ki bo sklepal ob vsaki udeležbi in z istim dnevnim redom.

G. dr. A. Snoj in JSZ

»Slovenec« je napisal v št. 113 prigodni članek o g. dr. Snoju, novem častnem kanoniku, v katerem stoji tudi napisano:

»Na škofovo željo se je posebej zavzel tudi za delavce JSZ. Šlo je zlasti za to, da bi odvrnil delavce od levičarske poti, kamor so tedaj nekateri JSZ vedno bolj zavajali.«

Resnici na ljubo smo prisiljeni zapisati, da g. dr. Snoj nikdar ni sodeloval pri JSZ, še manj pa je bil njen funkcionar, ker morejo biti to le včlanjeni delavci in nameščenci. Znano nam pa je, da je bil odbornik Krekove mladine, ki je bila samostojna organizacija z lastnimi pravili, lastnim vodstvom, svojimi financami in svojim listom. Z g. dr. Snojem so bili takrat v odboru še gg. Langus Jože, Preželj Franc in Krek Janez, sedaj sami voditelji zelenih. Za njihovo takratno »levičarstvo« JSZ ne more odgovarjati. Res pa je, da je hotelo biti vodstvo Krekove mladine v tistih letih radikalno krilo krščanskega gibanja, vendar s svojim radikalizmom ni moglo določati smeri JSZ, ker je bila pač ta, kot je še sedaj, močna krščanska strokovna zveza. Zato tudi g. dr. Snoj ni mogel iz Krekove mladine vplivati na JSZ, temveč le na svoje soodbornike.

Razgledi

Združene države severnoameriške. V Severni Ameriki vedno bolj kopnijo izolacionisti, ki so se zavzemali za to, da ostane Amerike v sedanjem svetovnem spopadu »izolirana« od ostalega sveta, zlasti od Evrope. Vedno bolj zmaguje prepričanje in spoznanje, da je usoda evropskih demokracij tudi usoda severnoameriške demokracije in svobode. To prepričanje je predrlo že v mase in razodevajo ga skoraj vsi veliki ameriški listi, zlasti tisti, ki podpirajo Rooseweltovo politiko: »New York Times«, »New York Daily News« in drugi. To mnenje je prišlo do izraza zlasti prejšnji teden, ko je naslovil Roosewelt na kongres poslanico, v kateri se zavzema za to, da se Amerika čim prej in čim bolj oboroži, da bo pripravljena na vse. V ta namen je zahteval kredit 900 (devet sto) milijonov dolarjev. Pozornost je zbudila zlasti njegova zahteva, da se mora zvišati ameriška produkcija vojnih letal na 50.000 letno. Ameriško javno mnenje je to zahtevo navdušeno podprlo in listi se zavzemajo za njeno čimprejšnjo uresničenje, ki je brez nadaljnjega možno, kakor pišejo. Evropski listi brez izjeme so ob tej priliki pisali, da se Amerika pripravlja na vstop v vojno. Zlasti vstop Italije v družbo vojskujočih utegne potegniti tudi Ameriko v metež. Vendar se bližajo Ameriki predsedniške volitve in ni verjetno, da bi še za časa volivne kampanje, ki bo trajala štiri mesece, posegla Amerika v vojno, če ne bo izzvana. To v Evropi tudi dobro vedo, zato se jim tako mudi, da končajo vojno, preden poteče doba ameriške volivne kampanje. Zanimivo je, s kakšno pozornostjo zasleduje ameriško časopisje politični razvoj v Evropi in na Balkanu.

V Švici je mobiliziranih skoraj pol milijona vojakov in pomožnega osebja, to je skoraj ves vojni potencial male, pa močne Švice. Švicarska vojska je izvrstno oborožena in švicarski narod v zaupanju nanjo mirno pričakuje dogodkov.

V zadnjem času so tuja letala večkrat preletela švicarsko ozemlje. Ob takšni priliki ob na koncu preteklega tedna Švicarji sestrelili nemški bombnik.

Vojna na zahodu. Pretekli teden bo zapisan s krvavimi črkami v zgodovini človeštva. Vanj je padel začetek največje in najhujše, pa tudi najbolj usodne bitke, kar jih pomni svetovna zgodovina.

V zadnji številki smo zapisali, da je verjetno, da se Holanđei ne bodo dolgo držali — kvečjemu v najjužnejših primorskih pokrajinah. To se je le prekmalu uresničilo. Že po petih dneh sicer junaškega, toda zmedenega odpora so holandski poveljniki pristali na predajo in vojska je morala položiti orožje. Nekateri oddelki so se pa kljub temu borili še naprej in bili seveda v kratkem času uničeni. Nekaj dni se je s pomočjo zavezniških, zlasti angleških čet upirala še južnozahodna provinca Zeeland z otoki, toda ko so se Angleži umaknili, so tudi to zasedli Nemci, ki imajo zdaj vso Nizozemsko v oblasti in so se na ta način že nevarno približali Angliji s svojimi letalskimi oporišči.

Vzroki naglega nizozemskega poraza so različni, glavni pa so tile: 1. Nizozemci so sicer marljivo in trezno, toda trgovsko ljudstvo, ki uravnava in meri svoja dejanja močno po ekonomsko-komercialnih razmerah in nima zelo mnogo smisla za hude ekonomske in socialne žrtve, ki jih zahteva odločen odpor, ki bi zahteval in povzročil daljšo vojno. Ta miselnost holandskega ljudstva je posledica stoletnega blagostanja in miru ter statične konservativnosti.

Ti so povzročili v državi ob napadu med vojsko in prebivalstvom velikansko zmedo ter moralno depresijo. Tako so se zaporedoma vdajala mesta, ki predstavljajo odlične naravne trdnjave in se dajo lahko braniti, kakor na primer Rotterdam.

Toda glavna dejanja sedanjega spopada se ne dogajajo v Holandiji, ampak v Belgiji in v severni Franciji. Tu se je nemškim četam po silovitem naporu in izgubah posrečilo zavreti ali obiti belgijske trdnjave Liege, Namur, Antwerpen in celo Brüsel, ki pa ni bil utrjen. Prebili »Daladierovo črto«, ki je podaljšek Maginotove črte, ter skušali predreti v notranjost. Toda zdi se, da se je zaveznikom posrečilo zavreti nemško ofenzivo, vsaj za nekaj časa, in to s hudimi protinapadi. Boji so strašni in izgube na obeh straneh znašajo gotovo že sto tisoče. Seveda pa ima napadalec vedno večje izgube, kakor uči moderna vojna tehnika. Francozi se zavedajo, da je od izida teh bitk odvisna usoda Pariza in Francije, zato je izid sedanjih bitk še negotov. Sicer pa vojne tudi v primeru francoskega poraza še ne bo konec, sodijo italijanski listi.

Letalske bitke ter bombardiranja. Oba nasprotnika sta vrgla v boj velike letalske sile, ki uničujejo prometne zveze in skladišča v sovražnem zaledju, bobardirajo pa tudi odprta mesta. Samo do nedelje so izvedli Angleži nad 70 letalskih napadov na nemška velemesta Hamburg, Köln itd. V tem času so Nemci izgubili nad tisoč letal. Seveda so izgube tudi na zavezniški strani ogromne in Nemci seveda pridno odgovarjajo z bombardiranjem zaledja.

Ogromna poraba materiala. Nemške motorizirane divizije porabijo na dan vsaj 90 do 100 tisoč ton bencina, kar je ogromna obremenitev za nemške prometne zveze.

Tajnega sredstva, s katerim bi Nemci zavzemali utrdbe, ni, sodijo nevtralni, tako sodijo nevtralni vojaški strokovnjaki. Nemški uspeh je treba pripisati silovitemu, osredotočenemu naporu v napadu in popolni ravnodušnosti do žrtev, ki jih zahteva uspeh. Nemčiji gre za zmago in usodo stoletij, ne pa za nekaj sto tisoč padlih več ali manj, poudarjajo nemški poveljniki ob vsaki priliki.

Spremembe v francoski vladi in v vrhovnem poveljstvu. Ob koncu preteklega tedna je prišlo v francoski vladi zaradi resnega položaja na fronti do izprememb, ki obstojajo v tem, da je stopil v vlado in postal njen podpredsednik stari maršal Petain, zmagovalec iz Verduna. Izvršenih je bilo še nekaj izprememb v resorih. Tudi v vrhovnem poveljstvu zavezniške armade se je izvršila izprememba. Dosedanjega vrhovnega poveljnika zavezniških sil generala Gamelina je zamenjal general Weygand.

Napetost v Sredozemlju traja še naprej. Roosewelt je poslal Mussoliniju novo poslanico, na katero je ta tudi že odgovoril. O vsebini obeh ni dosti znanega.

»Sredozemlje in Balkan bodo v kratkem polje bodočih vojnih zapletljajev,« pišejo ruski listi, ki poudarjajo, da so se nasprotstva med zahodnima silama in Nemčijo ter Italijo na Balkanu zelo zaostrila.

Vojna na Norveškem še traja. Zavezniki in Norvežani so spravili v veliko stisko nemško posadko v Narviku, toda od juga se bližajo obleganim Nemcem na pomoč nemški alpinski oddelki, ki se morajo prebijati čez gorovja, preko katerih ne drži nobena cesta in ki so skoraj neprehodna. Cesta ob obali drži namreč samo do mesta Bogö, naprej proti Narviku je pa treba potovati le s parnikom, toda zavezniki obvladajo morje.

V Egiptu in Turčiji vlada mrzlično razpoloženje v pričakovanju skorajšnjega spopada na Sredozemskem morju, v katerega bosta ti dve državi avtomatično vključeni zaradi svojih zvez z zavezniki.

Po naših krajih

Zagorje

Na binkoštno nedeljo se je vršil občni zbor skupine rudarjev, na katerem je polagal stari odbor račune o delu preteklega leta. Iz vseh poročil funkcionarjev je bilo razvidno, da je skupina na vseh področjih delovala visoko aktivno, v procvit svojega članstva, kakor tudi celokupnega delavstva. Pri vseh akcijah, ki so se v preteklem letu izvršile, je skupina intenzivno delovala zlasti na zboljšanju gmotnega rudarskega položaja. V preteklem poslovnem letu se je vršilo tudi kar dvoje volitev v naše delavske institucije, in to v bratovsko skladnico ter II skupino rudarske zadruge, pri katerih je svobodno izbiralo delavstvo svoje delavske zaupnike. Pri obojih je nastopala naša JSZ samostojno in doživela krasne uspehe, saj je napredovala za 100% od zadnjih volitev v bratovsko skladnico. Tudi organizatorično je skupina napredovala. Blagajniško poročilo je bilo zelo razveseljivo, saj je bilo prometa nad 40.000 din. Tudi podporni fond izkazuje dokaj lepo vsoto. Za podpore se je razdelilo nad 6000 din bolnim članom. O vsem poslovanju je izreklo tudi revizijsko poročilo pohvalo celokupnemu odboru, ki je vestno in pošteno deloval v korist celokupnega članstva. Nadzorni odbor je imel štiri seje.

Tov. Rozman je poročal kot zastopnik centrale o stanju in položaju celokupnega delavstva, ki je včlanjeno v JSZ. Zlasti o položaju zadnjega časa, v katerem se naše krščanske socialno delavstvo nahaja. Vsestranska borba JSZ skozi vsa leta, za pravično ureditev družabnega reda, ki naj temelji na pozitivnem in praktičnem krščanstvu, katerega je njeno članstvo in vodstvo z velikim idealizmom in žrtvami uveljavljalo vseskozi, tako tudi danes povsod tam, kjer nikdar ne posijejo žarki sonca, globoko pod zemljo v rudarskih revirjih, po vseh tovarnah in drugod, koder se razvije industrija in nastajajo težka delavska vprašanja! Marsikaj bi se dalo reči in tudi napisati, kar marsikateremu ni všeč, in je zato vse preskrbljeno, da naša javnost ne izve, vendar lahko danes pribijemo, da je bilo krščansko socialno delavstvo osamljeno tudi takrat, ko še slovenska javnost ni poznala in vedela za pravoverno združbo bralcev vseh ver

Težko je pri srcu slehernemu članu JSZ, ki se spominja težkih borb za uveljavljanje vseh pravic, ki si jih je svobodno orginizirano delavstvo težko priborilo in uveljavilo in s prav isto skrbjo gleda v bodočnost, kako se priborjene pravice ogromne večine slovenskega delavca uničujejo in gazijo, se mu vsiljuje nekaj, kar ne rodi zdravih razmer, ki so nam danes že dejstvo za vzgled. Nismo slepi in ne gluhi, da ne bi vedeli, kaj je klicalo to družbo v življenje, **eno pa vemo in povemo,** da bo tudi zelena družba imela trd oreh na terenu z g. podjetniki in da bo morala tudi ona po poti drugih svobodnih del. organizacij, če bo hotela pravilno zastopati interese delovnega ljudstva, ker drugače pa delavska ni, pač pa podjetniška. Življenje gre hitro svojo pot naprej in bodočnost bo morda kmalu pokazala, kdo ima prav! Naše delavstvo si ne želi drugega kakor **svobodne volitve v vse delavske ustanove!** Navzoči člani na občnem zboru, ki je bil častno zastopan, so z veseljem odobravali referat tov. Rozmana in soglasno odobrili delovanje naše Jugoslovanske strokovne zveze. Po začrtani poti naprej do zmage za uveljavljanje krščansko soc. načel, katera je začrtal naš pokojni in nepozabni dr. J. Ev. Krek. Naj se uveljavi v vseh srcih **ljubezen, pravica in resnica.**

Pri volitvah je članstvo svobodno izbralo iz dveh list, ki sta bili predloženi, eno in jo soglasno sprejelo. Konstituiranje novega odbora se bo izvršilo na eni izmed prvih sej skupine. V odbor je pritegnjenih več novih moči, kar je edino pravilno. Dalje je bil tudi sklep, da se zaupniškega tečaja, ki se vrši v Trbovljah 26. maja ob 9 dopoldne, po možnosti udeleži vsak zaupniški delegat bratovske skladnice in tudi odborniki skupin!

Predsednik tov. Ustar je zaključil ob 11 občni zbor s pozivom, da gremo s podvojenim elanom na delo za procvit naše organizacije! Pevsko društvo pa je zapelo delavsko pesem **Na delo!**

Sklep zadnje seje Delavskega pevskega društva »Zvon« je, da se vrši **redni letni občni zbor** društva v sredo ob 7 zvečer v gostilni g. Rancingerja z običajnim dnevnim redom. Vabimo, da se občnega zbora udeleži vsak član in tudi podporni član. Občni zbor se vrši zaradi tega na delavnik, ker je na nedeljo večina članov na delu.

Rače

Dve leti je minilo, odkar so delavci pozabili, kaj je njihova korist in njihova pravica, to se pravi, da so bili pred dvema letoma še organizirani opekarski delavci v tukajšnji opekarni. Bili so stroj dan na dan, leto za letom, in sploh niso vedeli, čemu delajo. Tako se izkorišča nevednost delavca v prid podjetju, ker je ta prepričan, da mora tako biti in dela tja v en dan. Ne zaveda se pa, kaj mu pripada in ve le to, da mora preskrbeti svojo številno družino. Vprašanje pa je, kako preživlja svoje domače s svojo skromno plačo, ki jo ima, in povrh v tej veliki draginji, ki je sedaj nastopila in še nastopa. Sramotno je tako življenje, ko bi delavec moral vendar vsaj toliko zaslužiti, da bi dostojno preživljal sebe in družino.

Sedaj se je tukajšnje delavstvo spametovalo in prišlo do prepričanja, da tako ne more več dalje. Organizirali smo se v Jugoslovanski strokovni zvezi in sklicali sestanek, ki se je vršil 27. aprila v gostilni J. M. Faleša v Račah. Sestanek je bil dobro obiskan. Izvolili smo pripravljalni odbor, katerega sestavljajo tov. Velec Fridrih, Planinšek Štefan, Brezovšek Vinko, Faleš Franc in Bezjak Marica.

Zato pa, delavci in delavke, zavedajte se svojega dela in svojih pravic ter se organizirajte, da boste tako dosegli izboljšanje. Ne motite se, da boste ob kruh, ker to ne more držati, če vsak izvrši delo tako, kakor mu je bilo odkazano in povrh še protizakonito odpuščati delavca, če se bori za svoj kruh. Zato pa brez strahu v strokovno organizacijo JSZ, ki stoji na braniku delavskih pravic že nad 45 let, torej v najstarejšo delavsko organizacijo, ki je priborila že neštetim svojim članom pravice!

Opozarjamo člane, da poravnajo svojo članarino od 25. t. m., da bo mogoče skleniti obračun ter ga poslati centrali JSZ v Ljubljani. Zavedajte se pregovora: Če ne boš nič sejal, ne boš tudi nič žel. Saj tu gre vse za dobrobit delavca. Ako izvršujete svojo dolžnost, bo to predvsem delavcem v korist. Če potrebujete kaka posojila, se obrnite na našega tajnika Brezovška Vinka, ki daje članom posojila. Torej naprej k cilju!

MALI OGLASI

POSAMEZNA BESEDA 50 PAR

Ako ste delavci resnično zavedni, potem vlagajte svoje prihranke v

PRVO DELAVSKO HRANILNICO IN POSOJILNICO V LJUBLJANI.

Tudi delavske organizacije imajo svoj denar pri nas.

LETOS POZOR! »Dürkopp«, »Triumpf« »Styria«, »Austrodaimler« in kolesa drugih znamk daje po najnižji ceni na obroke **Ciril Kmetič v Dobu 110**

DELAVCI! KOLESA najboljših znamk po nizkih cenah in na obroke. Vsa popravila izvršuje **mehanična delavnica ANŽIČ (Artač) v Kozarjah št. 133 ob Tržaški cesti.**

Delavska PRAVICA
GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo, Miklošičeva 22-I. Oglasi po ceniku. — Telefon štev. 4948. Številka pošt. čekovnega računa 14.900.

Posamezna številka 1 din. Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za vse leto 40 din. Zamejstvo mesečno 7 din, letno 70 din.

Urejuje in odgovarja Tone Fajfar v Ljubljani. Izdaja za konzorcij »Delavske pravice« Srečko Jamer, Ljubljana. Tiska Zadružna tiskarna r. z. z o. z. v Ljubljani, Tyrševa c. 17 (Maks Blejec)